

ABONNEMENT

Pays étrangers

Pour un an : 2 Dolars

Edition spéciale : 3 Dolars

ADRESSE

«İdjtihad» Constantinople

Téléph : St. 865

xxviième ANNÉE

1 Novembre 1931

İCTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ

No : 332

ABONNEMAN

Seneliği (24 Nusha) Türkiye

için: 2 1,2, Âlâ kâğıdı

5 liradır

ADRES

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi :

1904 — Genève

Yirmi yedinci sene

1 Teşrini sani 1931

SULH RUHUNUN ZAFERİne doğru

Milletlerin , hakiki menfa'atlarının sulhda ve dostlukta olduğunu anlamaları , büyük bir yükselme ve medenileşme müjdesidir . **Genç Türkiye Cumhuriyeti** mizin yakın ve uzak komşu milletlerle ülfet ve itilaf temelleri atmanın ehemmiyyetini tam bir suretde takdir ettiğini görmek halis ve muhlis vatan - daşların gökuslerini sevinç, iftihar, âti için parlak umidler doldurmaktadır .

Yunanistanın baş vekili **M. Venizelos** un bir kaç hafta evvel memleketimizi Ziyareti ve baş vekilimiz **İsmet Paşa** Hz. nin **Atina** yi ve **Budapeşte** yi ziyareti ve milleti-mizle bu milletler arasında bir dostluk ve muhabbet cereyanı uyandırması çok tatlı ve mugaddi meyveler verecek bir eserdir .

Bu günkü hayatın mekanizması bir tarzda -dır ki bir milletin zarar görmesile mutlak diğer milletler de az çok zarar görür .

مصائب قوم عند قوم فوائد

Ya'ni « bir kavmin musibetleri diğer bir kavim için faydalardır » sözü bu gün batıl bir zu'mden başka bir şey değildir .

İsmet Paşa Atinada irad ettiği nutukda « hiç bir milletin tek başına yaşayamayacağını , milletlerin beynelmilellik sayesinde mevcut olacağını » söylemiştir . Uzun nutkun bu satırları altına dikkat hattı çekmiştik .

Harb için sarf olunan paraların ve cehdlerin kısmen olsun **Sulh** için sarf olunacağı

zemana doğru gidiyoruz . İnsanlık için ve kavimler için hakiki ruşd delili budur .

Yunanistan, kadim zamanda yüksek bir harse malik olmuştur ve başında münevver, basiretkâr rical bulunduğu vakit ecdad mirası olan bu yüksek hars kendisini gösteriyor .

Mağyarlara gelince , bundan otuz bir sene evvel söylediğim ve yazdığım veçh ile onlar tamamen Geographia'î ve tamamen tesadüfi sebeblerle **Muhammedi** olmayub 'İsa'î olmuş **Türk** lerdir .

8 / xii / 1900 Tarihinde **Magyaristan** ın **Comorn** şehrinde yazdığım Fransızca **Magyar - Türk** adlı manzumeyi ve o zaman **Budapeşte** nin başlıca yevmî gazetelerinde ez cümle **Budapeşti Hırlap** gazetesinin 25 kânuni evvel 1900 tarihli nushasında neşr olunan Magyarca menzum tercemesini **Lyre Turque** adlı şi'ir kitabımızdan istinsah ve Magyar - Türk kardaşlığının bu yeni tezihuruna teberrüken arz ediyoruz :

MACYAR - TURC

A NOTRE SAVANT AMI M. LE PROF. VÂMBËRY

I

Oui, honte à nos aïeux, ils se sont tant battus !

Sans penser qu'ils étaient d'une même famille

De qui sur le front hant étincelle et scintille :

Le feu de la bravoure et l'astre dea vertus .

II

Ils se sont combattus ainsi que des lions ;
Tons croyant bien agir et faire une grande oeuvre ;
Le fol aveuglement, cette horrible couleuvre,
Mordait leurs orgueils et troublait leurs fictions .

III

La Nuit a disparu ; il est mort, l'ouragan ;
Nous avons devant nous une splendide Aurore ;
Et les voilà rouillés : pistolet, yatagan ;
Nos chants vont se mêlant dans un rythme sonore .

IV

Nos yeux graves et doux miroitent la même âme,
D'un père étant deux fils le Turc et le Magyar :
De nos Jours notre cœur qui, de pitié s'enflamme.
Est ainsi pu'un flambeau sur l'Autel de l'Espoir .

V

Quand le suprême Jour guérira tous les maux ;
Que les hommes seront tous amis et tous frères,
Ivres d'un même amour, le cœur grand, l'âme fière,
Nous autres, nous serons les deux frères Jumeaux .

Le 8 - XII - 1900. Komorn - Budapest.

MAGYAR ES TÖRÖK [1]

I

Qsinkre szègyen, hogy ugy verekedtek,
Pedig mindketten egy anyától lettek ;
Bravuros tüz, vitèzsèg esillaga :
Tèged visel e két faj homloka .

II

Mint két oroszlán, egymással hareoltak,
Ès vélték ezt nagy ès dicső dolognakk ;
Dünbök, vakultan, büszkesègök marta ,
Àdáz tüze, elmèjök megzavarta .

[1] Le poème « Magya - Turc », Publié pour la première fois, par « La Revue d'Orient et de Hongrie », a été traduit en hongrois et publié par plusieurs journaux de Budapest ; je crois faire un geste de gratitude envers la chevaleresque nation hongroise de reproduire ici la traduction publiée par le célèbre journal « Budapesti Hirlap » qui la faisait précéder, dans son numéro du 25 Décembre 1900, de mots très courtois pour l'auteur .

[Note de la LYRE TURQUE]

III

De megvirad, màr a viharinak vège,
Kel im a hajnal tündèrfènyeskège ;
Övük kèst, kardot nem hord oldalunk :
Ès egybeolvad felhangzò dalunk .

IV

Egy lélek él mélàn-komoly szemünkbenü ,
Mert egy atyának vére foly erünkben ,
Szivünk, meggzulván irgalom tüzen,
Mint àklya ég oltàrodon, Remény.
f

V

S a nagy nap ha minden bajt orvosol ,
Ha népet nép testvérül àtkarol :
Egy érzésben két nagy sziv s büszke lélek ,
Mi ketten ott leszünk ikertestvérek .

Türkce mensur tercemesi :

Evet, ecdadımız için 'aybdır ; ne kadar dögüşdüler !

Álinlarında yigitlik ateşi ve faziletler yıldızı parlayan ve şerareler saçan bir ve 'ayni 'a'ileden olduklarını düşünmeksizin ne kadar dögüşdüler !

II

Aslanlar gibi dögüşdüler ; Cümlesi eyi hareket ettikleri ve büyük bir iş yaptıkları zan ile aslanlar gibi dögüşdüler.

Deli şaşkınlık , o korkunç yılan onların gururlarını ısıyor ve müfekkirlarını şaşırtıyordu .

III

Gice nihayet buldu ; Kasirga öldü .
Şa'sa'ali bir feerin önündeyiz .
İşte, tabanca, yatagan paslandı ;
Nağmelerimiz tannan bir ahenğde birbirlerine karışarak yükseliyor.

IV

Türk ve Magyar bir babanın iki oğlu olduklarından sert ve tatlı gözlerimiz 'ayni ruhu 'aks etdirirler .

Bu gün, ki şefkat ve rikkatle alevleniyor, yüreğimiz Ümid mihrabı üzerinde bir meş-ale gibidir .

V

'Ali Güneş[Sulh ve 'Akli Selim Güneşi] bütün derdleri şifayab edeceği ve insanlar hep dost ve kardeş olacakları vakit, büyük yürekli ve vekur ruhlu bizler [Magyar ve Türk] iki ikiz kardaş olacağız.

Lyre Turque, p 20. 21. 22. 23

Bir aziz arkadaşım : Dr. Ali B. Hüseyin zade ise :

Sizlersiniz ey kavmi Magyar bizlere ihvan
Ecdadımızın müştereken menşei TURAN,
Birdir yolumuz irmek için nur ile HAKKA
Mümkün mi ayırsın bizi İNCİL ile Kur'an.

diyerek benim nağmemle tempo tutuyordu ,
iki ikiz kardaş millet için , iki yürek 'ayni
ahenk ile çarpıyordu demektir.

Büyük Türk yüreginin büyük 'izzet ve
'alakası daha geniş ufuklar dahi görecektir .

Cemahiri Muttehide'i Amerika, Cemahir Muttehide'i Avrupa bizi tatmin edemez bizi, **Cemahir Muttehide'i Arz** ı bekleriz. Milletler ve milliyetler için bu za'f değil kuvvet ve afiyettir. Benim ifade etmek istediğim fakat ifade etmeye kadir olamadığım, hem yüksek derecede milli hem de yüksek derecede insani olan bu kavrayışı bir Fransız şairi ; şu beytinde ve enfes bir surette ifade etmiştir!

Je tiens de ma patrie un coeur qui la déborde,
Et plus je suis français, plus je-me sens kumain .

Kardaşlıklara kıymet veren ve kardaşlıkları artıran Cümhuriyyet zimamdarlarımız berhor - dar olsunlar .

8 - 10 - 1931 - Dr. Abdullah Djevdet

Okuyucularımızın mutala'aları

GİDİYORMU, GÖTÜRİYORMU?

331 Numrulu İctihadın çok âlimane ve çok vakıfane yazılmış olan baş makalesini zevk ile okudum . Tahlil güzel , tasvir güzel , fakat hükm, bir az sakat ! Açık söyleyeyim : Bu çok değerli makale, bana bir az dua ve bir az şiir gibi geldi . Halbuki siyasetde ne duanın , ne şiir'in yeri vardır .

Şevahide müstenid mutavvel bir tahlilden sonra « İngilterenin inhidama doğru gittiği » neticesine varan fazıl muharrir , cazibeli tahlillerinin başına tarihi bir kıyas geçirmiştir ve bu günkü İngiltereyi, munkarız Roma imparatorluğuyla mukayese etmiştir. Bana kalırsa bu kıyas ; ya tamamen batıldır , yahut kâzibtir . Çünkü Roma imparatorluğunu batıran dahili ve harici 'âmillerin hemen hemen hiç biri , bu günün İngilteresinde mevcut ve meşhud değildir. İngilterede , Romayı içinden kemiren ahlâki fesadın her nev'i şöyle dursun, henüz riya ve yalan ta'ammüm etmedi . Romayı başka bir cebbeden rahnedar eden din ihtilafları Bri -

tanyada meçhuldur . Vatan na perverlik , hattâ rü'ya şeklinde İngilizleri ta'zip etmemektedir . Bu büyük ayrılıklardan sarfı nazar edelim , diğer bir noktaya geçelim : Ma'lûmdurki Roma, âni bir buhran ile göçmemiştir . Uzun , çok uzun bir ihtizar devri geçirmiştir ve iki kerre ölüm baygınlığına uğradıktan sonra ağır bir ihtilaç ile gözlerini kapamıştır . O baygınlıklardan biri Teodos'un Romayı ikiye ayırmasıdır (398 m.) , diğeri Alaric'in Romayı işgal etmesidir (410 m.) Son ihtilaç ve ölüm, Romanın vandallar re'isi Genserik tarafından tahrip olunmasıdır (455 m.) .

Görüliyoruzki Roma, harici sadmelerin te'siriyle tarih sahnesinden ayrılmış veya tarih medfenine çekilmiştir. Ne ahlaksızlık, ne dahili fitretler, ne parasızlık bu 'akıbeti vücade getirmemiştir. Cermenlerin, Gotların, Hunlerin, Vandalların yıllarca ve yıllarca temadi eden kahr savletleri olmasaydı ve şark akvamı, zi ruh bir deniz gibi coşup da garbe doğru akma-